

TIIU JÄRJEJUTT | Aa, estontsõ! Kas olete valmis kohe lavale minema?

Eino Baskiniga, kelle esinemiskavades ma kaasa tegin, olin sõber terve ta elu. Ta oli lõbus ja väga südamlilik.

Eino tundis hästi estraadi ja Venemaal koos reisides nägin, kui hästi ta oskas publikut hoida. Leidis alati mõne nalja, et kõigil oleks lõbus. Hoidsime kontakti ka siis, kui tal olid rasked ajad ja ta oli sunnitud Eestist lahkuma.

Filharmonias tutvusin ka paljude kuulsate muusikutega. Osa neist olid olnud küüditatud, osa olid sõja ajal aga Jaroslavl'i kunstiansambliis. Jüri Järvet (1919—1995) oli tagalas tantsija, sealt olid tulnud ka Georg Ots (1920—1975), Anna Klas (1912—1999) poeg Eri Klasiga (1939—2016), Gustav Ernesaks (1908—1993) ja paljud teised.

Esinesime koos kõigi nendega Eesti kunstidekaadidel, mida korraldati igal aastal üle NSV Liidu ja mis kestsid paar nädalat. Need olid huvitavad, meie Jüriga osalesime kaheksal.

Üks paljudest esinemistest oli Armeenias, kus me olime Peeter Sauli orkestriga. Iga päev oli uus linn või küla, esinesime kultuurimajades ja väljakutel. Tihti olid tee äärde kaetud lauad söökide ja jookidega. Pillimeestel, kellel olid pidurid nõrgad, tekkis siis loomulikult probleeme.

Järgmine dekaad oli Gruusias. Samasugune külalislahkus kordus igas külas ja linnas, kus esinesime.

Grusiin püüab kala Kura jõest, mis voolab läbi terve Gruusia ja Thbilisi.

Üks kala näkkab. Grusiinil on hea meel, sest see on kuldkala.

Ütleb: „Kalakene, tule siia! Mul on kolm soovi.“

Kala vastab: „Kuule, mees, ma ei ole kuldkala! Olen hõbekala ja täidan ainult kaks soovi.“

Grusiin: „Esiteks tee niimoodi, et Gruusia piir oleks Balti mereni, Eesti kaasa arvatud.“

Kala mõtleb ja ütleb: „Ei, see on võimatu. Mis on teine soov?“

„Tee minu naine ilusaks!“

„Kas sul foto on?“

Mees annab kalale pildi, mida see tükk aega vaatab: „Kuule, lähme selle piiriküsimuse juurde tagasi.“

Veini ja konjakit, arbuuse ja meloneid ...

Moldova kunstidekaadi ajal elasime hotellis, kõrvaltoas oli Georg Ots. Ta esines tihti Kesktelevisioonis ja oli Venemaal

ohtuleht.ee

Rahvusoper Estonia
Teater

populaarne.

Ühel hommikul koputas Georg meie uksele: „Poisid, lähme turule! See on siin lähedal.“

Turul saime teada, miks Georg meid kaasa kutsus. Tururahvas tundis laulja kohe ära ja talle anti heldelt kingitusi: kastidega viinamarju, veini ja konjakit, arbuuse ja meloneid. Kõike, mida turul oli. Võtsime kaasa nii palju, kui jaksasime, ja viisime hotellituppa.

Teisel päeval kordus turul sama ja rohkemgi veel. Dekaadist võttis osa Estonia ooperiteater koos artistide ja kunstitegelastega ning laadalt saadud viinamarjad ja melonid kulusid kõigile marjaks ära.

Georgi kohta liikus ka naljakaid lugusid. Üks paljudest, mida rääkis mulle Jaak Joala, oli selline.

Sõidavad nad Venemaal rongiga. Vagunid on puupüsti rahvast täis, pillimeestel tuleb olla samas kupees koos võõrastega. Üks proua küsib, et kust on noormehed pärit ja saab vastuseks, et Eestist. Naine kehitab õlgu, et pole sellisest paigast kuulnudki. Tema kõrval istuv vanamees aga teatab: „See on seal, kus on Georg Ots ja kilud!“

Viimane kunstidekaad, mis kestis nagu ikka kaks nädalat, toimus Irkutskis ja mitmes teises suures Siberi linnas. Üks neist linnadest oli erilise riikliku tähtsusega. Kui ma julgesin seal pildistada, kutsuti mind kõrvale, fotokaamera kisti julmalt käest ja film tõmmati välja.

Iga kunstidekaadi lõpetamisel andsid kohaliku vabariigi valitsuse või muud ametimehed igale külalisesinejale diplomi selle kohta, et olime osalenud. Alati olid kõned, vahel ka banketid. Räägiti suuri sõnu rahvaste sõprusest suures peres.

Dekaadid pakkusid meile Jüriga huvi ka selle poolest, et see andis võimaluse esineda koos Eesti artistidega. Seda polnud väga tihti, sest selle aja peale oli meid hakatud sageli kutsuma Moskvast suurtele üritustele esinema.

Töörahvapühad tõid esinemiste karusselli

See käis nii, et NSVLi kultuuriministeerium läkitas Tallinna telegrammi: „Palume saata meile akrobaadid Druus ja Fatkin.“

Ja isegi kui juhtusime olema estraadiorkestriga Venemaa reisirühma, tuli meil kohe lennuki või rongiga Moskvasse sõita.

Helistasime, et mis hotellis ööbime ning kus ja mida tuleb teha.

Tavaliselt öeldi vaid, et võtke kaasa kõik esinemiseks vajalik, olge homme hotellis kohal, kell 11 saadame takso järele.

Järgmisel päeval, kui takso peale istusime, algas karussell. Eriti tihedasti olid meil esinemisi täis pikitud oktoobri- ja maipühad. Need olid tavaliselt kinnised kontserdid kohalikule publikule ja saalid olid rahvast täis.

Ühest maipühade ajast on meeles, et suure hooga oli käimas palju kontserte eri kohtades: välisministeeriumis, siseministeeriumis, veteranide klubides. Oma seitse-kaheksa esinemist ühe päevaga! Taksojuhil oli korraldajalt paber ja ta teadis, kuhu meid viia.

Jõudsim eesimesele kontserdile — see juba käis, keegi laulis. „Kes tuli?“ küsis konferansjee. „Aa, estontsõ! Kas olete valmis pärast seda lauljat lavale minema?“

„Ei, me alles astusime uksest sisse,“ vastasime.

„Hea küll, aga tehke kähku! Peale järgmist esinejat olete teie.“ Panime ruttu triibulised kostüümid selga, kleepisime vuntsid ette, tegime seitlid pähe. Andsime noodid klaverimängijale, kes sai nendega põgusalt tutvuda — tavaliselt nad oskasid nende järgi kohe mängida.

Kui selle asutuse kontsert oli tehtud, oli taksojuht meid juba ootamas. Me ei võtnudki enam oma triibulisi kostüüme seljast ega vuntse eest. Kiiresti-kiiresti haarasime asjad ja sõitsime järgmisse kohta.

Seal oli sama lugu. Kontsert juba käis, keegi laulis laval ja konferansjee küsis: „Kas olete akrobaadid ja kas saate minna järgmisena lavale?“ Olime valmis, ainult seitlid tuli sirgeks kammida!

Seejärel pugusime jälle kiiresti-kiiresti taksosse. Küsisime vahepeal taksojuhilt, kuidas Moskvast elu kulgeb. Kui juht oli jutukas, sai kuulda igasuguseid mahlakaid vastuseid, ka selliseid, et kommunistid ei lase rahval elada. Sõit kulges kohe ladusamalt, kui sohver sai südant kergendada!

Niimoodi viis takso meid terve päeva ühelt kontserdilt teisele. Taksos ka sõime, sest sellistel eriüritustel olid tavaliselt puhvetid, kust sai mööda joostes midagi tasku panna.

Ühel sellisel Moskva kontserdil juhtus meid nägema Goskontserdi ametnik. Ta tuli lava taha, täpsustas meie nimesid ja töökohti. Teadsime, et Goskontsert on see asutus, mis saadab artiste välismaale.

Olime Jüriga kuulnud Moskva artistidelt, et mõni akrobaat ja mustkunstnik käib välismaal esinemas. Moskvast olles kasutasime alati võimalust teiste akrobaatidega tutvuda ja vahel

ka esineda koos nendega, kes olid kuskil välismaal üles astunud. Tundus, et võiksime nendega konkureerida küll. Meis tärkas lootus.